

İSLÂM İNANÇ ESASLARI

Editörler

Prof. Dr. Vechi Sönmez - Doç. Dr. Hilmi Karaağaç

Editörler

Prof. Dr. Vechi Sönmez - Doç. Dr. Hilmi Karaağaç

İSLÂM İNANÇ ESASLARI

Yazarlar

Doç. Dr. Furat Akdemir
Doç. Dr. Hilmi Karaağaç
Doç. Dr. Maksut Çetin
Doç. Dr. Mustafa Akman
Doç. Dr. Sabri Yılmaz
Doç. Dr. Şahin Ahmetoğlu
Doç. Dr. Vezir Harman
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Namlı
Dr. Öğr. Üyesi Halil Öztürk
Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Yağlı Mavil
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif Ceyhan
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Çam
Dr. Öğr. Üyesi Yasin Ulutaş
Dr. Hilmi Kemal Altun

İslâm İnanç Esasları

Editörler : Prof. Dr. Vechi Sönmez - Doç. Dr. Hilmi Karaağaç

ISBN : 978-625-7825-40-5
e-ISBN : 978-625-7825-47-4
Baskı : Lütfiye Tuğla / Millibasım ve Yayın
Basım sayısı : 1. Basım, 2021

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın bütün hakları Lisans Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Vechi Sönmez - Hilmi Karaağaç

İslâm İnanç Esasları / *Editörler* : Vechi Sönmez - Hilmi Karaağaç

1. Basım. XII + 292 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN : 978-625-7825-40-5

e-ISBN: 978-625-7825-47-4

1. Din, 2. İslâm Dini, 3. Vahi

Lisans Yayıncılık

Tahtakale Mah. Hicret Sokak No:8/A

Avcılar-İSTANBUL

Tel: 0212 619 18 38

e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr

www.lisansyayincilik.com.tr

İslâm İnanç Esasları

Editörler:

Vechi Sönmez / *Batman Üniversitesi*

Hilmi Karaağaç / *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi*

Bölümler ve Yazarlar

1.Bölüm: Sabri Yılmaz / *Akdeniz Üniversitesi*

2.Bölüm: Hilmi Karaağaç / *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi*

3.Bölüm: Vezir Harman / *Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi*

4.Bölüm: Hikmet Yağlı Mavil / *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi*

5.Bölüm: Abdullah Namlı / *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*

6.Bölüm: Halil Öztürk / *Yozgat Bozok Üniversitesi*

7.Bölüm: Süleyman Çam / *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi*

8.Bölüm: Hilmi Kemal Altun / *Adıyaman Üniversitesi*

9.Bölüm: Yasin Ulutaş / *Uşak Üniversitesi*

10.Bölüm: Furat Akdemir / *Düzce Üniversitesi*

11.Bölüm: Maksut Çetin / *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi*

12.Bölüm: Mustafa Akman / *Hakkari Üniversitesi*

13.Bölüm: Şahin Ahmetoğlu / *Kırıkkale Üniversitesi*

14.Bölüm: Mehmet Akif Ceyhan / *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

ÖNSÖZ

Din iman, ibadet ve ahlaktan oluşan bir bütündür. İman, Hz. Peygamber'in Yüce Allah'tan getirdiği kesin olarak bilinen hususlarda onu tasdik etmek olarak tanımlanır. Tasdiki ön planda tutan bu muhtevasıyla iman, dinin nazari boyutudur. İbadet ve ahlak ise dinin ameli boyutunu oluştururlar. Amelin sıhhatinin temel şartı sahih bir inançtan neşet etmesidir. Zira kişi önce inanır daha sonra ise inancının gereğini yerine getirir. İnanç, baskı ve zorlama olmaksızın tamamıyla gönüllü bir tasdik olup mahalli kalptir. Bunun için inanç esasları kalbi itminanı sağlayacak sağlam bilgi üzerine tesis edilmelidir.

İnancın kişi ve toplumun şekillenmesinde çok büyük etkisi vardır. Toplum bireylerden oluşur. İnanç ise bireylerin kimlik ve kişiliğinin oluşmasını sağlayan, onları bir takım fiilleri işlemeye ya da bazı şeylerden kaçınmaya sevk eden, onlara hareket ve dinamizm veren potansiyel bir güçtür. Bunun için tevhidi tesis etmek üzere gönderilen peygamberlerin ilk görevi sağlam ve sahih inancı kalplere ve gönüllere yerleştirmek olmuştur. Kur'an-ı Kerim'de inanca ve inanmaya oldukça ehemmiyet vermekte ve müminlere hitap etmektedir.

Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur. (Nisâ 4/136).

Hz. Peygamber'in tebliğ ettiği son din İslam'ın inanç esaslarını ortaya koymak amacıyla Müslümanlar erken dönemlerden itibaren muhtelif eserler telif etmişlerdir. Editöryal bir çabanın ürünü olan bu eser de İslam inanç esaslarını ve esaslara ilişkin hususları ele almaktadır. On dört bölümden müteşekkil olan çalışmanın her bir bölümü farklı üniversitelerde görev yapmakta olan alanında uzman akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır. Öncelikle ilk iki bölümde Din ve İslam Dini ile iman kavramı etrafında yürütülen tartışmalara yer verilmiş, izleyen bölümlerde ise uluhiyet, nübüvvet ve ahirete ilişkin meseleler ele alınmıştır.

Katkılarıyla bu eserin ortaya çıkmasına olanak sağlayan meslektaşlarımızımıza; ayrıca gerek organize de gerekse dizgi ve basım aşamalarında gösterdikleri özveri ve gayret nedeniyle Lisans Yayıncılık yetkili ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

İstanbul,2021

Editörler

Prof. Dr. Vechi Sönmez - Doç. Dr. Hilmi Karaağaç

İÇİNDEKİLER

Önsöz

v

Bölüm 1

GENEL OLARAK DİN VE İSLÂM DİNİ / *Sabri Yılmaz*

1

1.1. Dinin Tanımı, Mahiyeti ve Bazı Meseleleri	1
1.2. Dinin Kaynağına İlişkin Tartışmalar	5
1.3. Dinin Gerekliliği	7
1.4. Dinin Dayandığı İki Temel Hakikat : Fıtrat ve İman	9
1.5. İslâm Dini ve Temel Özellikleri	12
1.6. Dinî Hükümler	15
1.6.1. İtikadî Hükümler	16
1.6.2. Amelî Hükümler	18
1.6.3. Ahlâkî Hükümler	19
Yararlanılan Kaynaklar	21

Bölüm 2

İMAN VE İMANLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR / *Hilmi
Karaağaç*

23

2.1. İman ve Akaid Kavramları	23
2.2. İmanın Mâhiyeti	24
2.3. İman Kavramının Sınıflandırmaları	26
2.4. İman-Bilgi ve Akıl İlişkisi	27
2.5. İman-Amel İlişkisi	28
2.6. İman-Ahlak İlişkisi	31
2.7. İman-İslam İlişkisi	32
2.8. İmanda Artma ve Eksilme	35
2.9. İmanda İstisna	36
2.10. İmanın Geçerlilik Şartları	37
2.11. Küfür-Şirk-Nifak-Fısk-İrtidâd	38
Yararlanılan Kaynaklar	41

Bölüm 3
ALLAH'A İMAN / Vezir Harman **43**

3.1. Allah'a İmanın Gerekliği	43
3.2. Allah'ın Varlığını İspat Eden Deliller (İsbat-ı Vâcib)	44
3.3. Allah'ın Birliği	51
3.4. Tevhidin Mahiyeti ve Çeşitleri	55
3.5. Tevhide Aykırı Tanrı Tasavvurları	57
3.6. Allah'a Karşı Görevlerimiz (Yaratılış Gayemiz)	61
Yararlanılan Kaynaklar	63

Bölüm 4
ESMÂ VE SIFAT
(ALLAH'IN İSİMLERİ VE SIFATLARI) / Hikmet Yağlı Mavil **65**

4.1. İsim ve Sıfatlar Hakkında Genel Bilgi	65
4.2. Allah'ın İsimleri (Esmâ-i Hüsnâ)	66
4.2.1. Allah'ı İsimlendirmede Ölçü	68
4.2.2. İsm-i A'zam	69
4.2.3. Esmâ-i Hüsnâ	70
4.3. Allah'ın Sıfatları (Sıfâtullah)	74
4.3.1. Sıfat-Zât İlişkisi (İsim-Müsemma)	76
4.3.2. Sıfatların Taksimi	76
4.3.2.1. Zâtî Sıfatlar	77
4.3.2.2. Fiilî Sıfatlar	87
4.3.2.3. Haberî Sıfatlar	88
4.4. Rü'yetullah (Allah'ın Gözlerle Görülmesi)	91
Yararlanılan Kaynaklar	95

Bölüm 5
KAZÂ VE KADERE İMAN / Abdullah Namlı **97**

5.1. Kazâ ve Kaderin Tanımı	97
5.2. İnsan-Kader İlişkisi	99
5.2.1. Kader İnancı	101
5.2.2. Önceden Belirlenmiş Kader	103
5.2.3. İnsanın Özgür Kılınması	107
5.3. Hidâyet-Dalâlet	110
5.4. Tevekkül	113
5.5. Rızık	114
5.6. Ecel	115

5.7. Kaderin Değişmesi	116
Yararlanılan Kaynaklar	1118

Bölüm 6 İSLÂM'DA MELEK İNANCI / Halil Öztürk	121
---	------------

6.1. Melek Kavramının Sözlük ve İstılah Anlamı	123
6.2. Meleklerin Varlık ve Yapısı	124
6.3. Meleklerin Görevlerine Göre Tasnifi	127
6.3.1. Dört Büyük Melek	128
6.3.2. Arş'ı Taşıyan ve Arş'ın Etrafında Bulunan Melekler	132
6.3.3. Yazıcı Melekler	132
6.3.4. İnsanları Koruyan, Gözetleyen ve Takip Eden Melekler	133
6.3.5. Kabirde Sorgu Melekleri	133
6.3.6. Cennet Melekleri	134
6.3.7. Cehennem Melekleri	134
6.3.8. Hârût ve Mârût	135
6.3.9. Tabut'u Taşıyan Melekler	136
6.3.10. Dünya İşleriyle Görevli Melekler	136
Yararlanılan Kaynaklar	137

Bölüm 7 CİN VE ŞEYTAN / Süleyman Çam	139
---	------------

7.1. Cin, İblîs ve Şeytan Kavramlarının Analizi	139
7.2. Kur'an'da Şeytan İçin Kullanılan Kavramlar	144
7.3. Cin ve Şeytanın Özellikleri	146
7.4. Şeytanın İnsanı Aldatma Yöntemi	152
7.5. Şeytandan Korunma Yolları	154
Yararlanılan Kaynaklar	157

Bölüm 8 İLÂHÎ KİTAPLARA İMAN / Hilmi Kemal Altun	159
---	------------

8.1. İlâhî Kitap Kavramı	159
8.2. Kitapların Gönderiliş Gayesi	159
8.3. İlâhî Sahifeler ve Kitaplar	161
8.3.1. Tevrat	162
8.3.2. Zebûr	164
8.3.3. İncil	165
8.4. Müslümanların Diğer Kutsal Metinlere Bakışı	168

8.5. Kur'ân-ı Kerim'in Özellikleri, Mucize Oluşu (İ'câzı)	170
8.6. Kur'ân-ı Kerim'in Muhtevası	171
Yararlanılan Kaynaklar	174

Bölüm 9
VAHİY, VAHİY SÜRECİ VE KUR'AN / Yasin Ulutaş **175**

9.1. Genel ve Kavramsal Olarak Vahiy	175
9.1.1. Sözlük Anlamı	176
9.1.2. Terim Anlamı	177
9.2. Vahiy Türleri	179
9.2.1. Kaynağı İlahi Olmayan Vahiy	179
9.2.2. Kaynağı İlahi olan Vahiy	180
9.2.2.1. Hz. Peygamber'e Vahyin Gönderiliş Şekilleri	182
9.3. Vahyin Özellikleri	183
Yararlanılan Kaynaklar	186

Bölüm 10
PEYGAMBERLERE İMAN / Furat Aydemir **189**

10.1. Nübüvvetle İlgili Kavramlar (Nebi, Resul)	189
10.2. Peygamberlerin Gerekliği	190
10.3. Nübüvvetin İmkânı ve Vahiy	193
10.4. Hz. Muhammed ve Peygamberliğinin Delilleri	196
10.5. Mucize ve Çeşitleri	198
10.6. Peygamberlere İman	200
10.7. Peygamberlerin Sayısı	201
10.8. Peygamberlerin Nitelikleri/Özellikleri	202
10.9. Peygamberlerin Görevleri	211
10.10. Ulu'l-Azm Peygamberler	217
Yararlanılan Kaynaklar	219

Bölüm 11
HZ. MUHAMMED'İN NÜBÜVRET VE RİSALETİ / Maksut Çetin **221**

11.1. İmanın Bir Delili Olarak Peygamber Ahlakı	222
11.2. İmanın Bir Delili Olarak Mucize	227
11.3. Kur'an'da Hz. Peygamber'in Temel Vasıfları	232
11.4. Hz. Peygamber'e İmanın Gerekleri	235
Yararlanılan Kaynaklar	237

Bölüm 12
KIYAMET ALAMETLERİ / Mustafa Akman **239**

12.1. Hz. İsa'nın Nüzûlü	242
12.2. Mehdînin Zuhuru	243
12.3. Deccâlin Ortaya Çıkışı	247
12.4. Dâbbetu'l-Arzın Yerden Çıkması	248
12.5. Ye'cûc ve Me'cûc'ün Görünmesi	248
12.6. Ayın Yarılması ve Güneşin Batıdan Doğması	249
12.7. Hicaz Bölgesinde Büyük Bir Ateşin Çıkışı	250
12.8. Gökten İnsanları Bürüyen Bir Dumanın İnmesi	250
Yararlanılan Kaynaklar	251

Bölüm 13
ÂHİRETE İMAN / Şahin Ahmetoğlu **255**

13.1. Gayba İman	255
13.2. Âhîret Hayatıyla İlgili Bazı Hususlar	257
13.3. Kabir Âlemi	259
13.4. Diriliş (Ba's), Haşr ve Amel Defteri	260
13.5. Hesap, Mizan ve Şefaât	262
13.6. Sırat, Cennet ve Cehennem	266
Yararlanılan Kaynaklar	269

Bölüm 14
İNKÂRCI AKIMLAR VE BÂTİL UYGULAMALAR / Mehmet Akif Ceyhan **271**

14.1. İnkârcı Akımlar	272
14.1.1. Ateizm	274
14.1.2. Materyalizim	277
14.1.3. Pozitivizm	279
14.1.4. Agnostisizm	280
14.1.5. Darwinizm (Evrimsizm)	281
14.1.6. Deizm	282
14.2. Batıl Uygulamalar	285
14.2.1. Kehânet	286
14.2.3. Falcılık	287
14.2.4. Sihir ve Büyü	288
14.2.5. Meditasyon ve Yoga	289
Yararlanılan Kaynaklar	291

KAZÂ VE KADERE İMAN

5.1. Kazâ ve Kaderin Tanımı

Arapça'da kazâ pek çok anlamı ifade eder. Hüküm verme, yaratma, beyan etme, söz ve hareketle bir şeyi tamamlama bu anlamlardan bazılarıdır.¹ Kader kelimesi de anlam zengini bir kelimedir. Birbirine yakın yaklaşık kırk farklı anlamı ifade eder. Bu anlamlardan en öne çıkanları; ölçü, miktar, hesaplama, takdir etme, kudret, hazırlama, kıyaslama, yaratma gibi anlamlardır.² Kazâ ve kader kelimeleri birbirinin yerine eş anlamlı olarak da kullanılabilen kelimelerdir. Hem Arapça'da hem de Türkçe'de dile kolay gelmesi bakımından Eş'arî anlayışına uygun olarak kazâ ve kader diye ifade edilmektedir.

Kazâ ve kaderin ıstılahî anlamları kelam ekollerinin bu kelimelere yükledikleri manâlara göre değişiklik arz etmektedir. İslam düşünce tarihinde Kaderiyye ekolü ve özellikle onların takipçisi sayılan Mu'tezile ekolü mensupları, Ehl-i Sünnet ekollerinin anladığı manâda kaderi inkâr etmişlerdir. Bu sebeple onlara göre kazâ ve kader kelimelerinin ıstılâhî manâsı yoktur. Onlar genel olarak kader kelimesini sözlük anlamında kullanırlar ya da te'vîl ederler.

Hanefiler ve Mâtürîdîler'e göre bu iki kavramı, meydana geliş sırasına göre kader ve kazâ diye ifade etmek gerekmektedir. Mâtürîdî (ö. 333/944)'ye göre kaderi iki şekilde tanımlamak mümkündür.

¹ Cemâleddin İbn Manzûr, "kdy", *Lisânü'l-'Arab*, thk. Abdullah Ali el-Kebîr vd., (Kahire: Dâru'l-Meârif, ts.), 5/3665; Muhammed b. Ahmed Ezherî, "kdy", *Tehzîbü'l-lüğa*, thk. Abdüsselam Muhammed Hârûn vd., (Kahire: Dâru'l-Mısriyyeti li't-Te'lîf ve't-Terceme, 1964-1967), 9/212.

² Ahmed b. Fâris, "kdr", *Mu'cemü maqâyisi'l-lüğa*, thk. Abdüsselam Muhammed Hârûn (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1979), 5/62.

Lisans Yayıncılık
Tahtakale Mah. Hicret Sokak No: 8/A
Avcılar/ İSTANBUL
e-posta: lisans@lisansyayincilik.com.tr
www.lisansyayincilik.com.tr

